

Filemon: een begeleide studie

Wat vraagt het van Filemon om Onesimus als broeder te ontvangen?

Filemon is het beroep van Paulus met betrekking tot Onesimus, een tot slaaf gemaakte man die hij is gaan zien als een geliefde broeder. De brief, gericht aan een bredere kring, vraagt Filemon om Onesimus te ontvangen in het licht van hun gedeelde relatie in Christus. De overtuigingskracht ervan maakt verzoening kostbaar en concreet. Lees de brief met aandacht voor ongelijke machtsverhoudingen en voor de grenzen van wat de bewaard gebleven tekst ons vertelt.

Lees de brief in zijn context

Paulus schrijft als gevangene; de stad van de gevangenschap wordt niet genoemd, en naast Rome worden andere plaatsen besproken. Dat de brief rechtstreeks van Paulus komt, wordt algemeen aanvaard. De naam van Onesimus komt ook voor in Kolossenzen, wat de brieven in de traditionele reconstructie met elkaar verbindt. Het gangbare verhaal dat hij een weggelopen slaaf was die van Filemon stal, is een gevolgtrekking en geen uitdrukkelijk verslag: Paulus verwijst voorwaardelijk naar onrecht of schuld, zonder uit te leggen hoe Onesimus bij hem terecht kwam.

Bijbelverwijzingen: Filemon 1:1-7 · Filemon 1:10-19 · Filemon 1:22-25

Bronnen: primary, brown

Volg het betoog

De brief gaat van dank voor de liefde van Filemon naar een beroep op hem voor Onesimus, een aanbod om een mogelijke schuld te dragen, en slotverwachtingen en groeten. Hij geeft geen uitdrukkelijk bevel tot wettelijke vrijlating, en uitleggers discussiëren over de vraag of het beroep van Paulus die inhoudt. Die beperking moet worden erkend naast de krachtige manier waarop de brief het behandelen van een medegelovige als louter bezit ter discussie stelt. Christelijke verwantschap mag niet worden gebruikt om dwang te verhullen of de antieke slavernij te romantiseren.

Bijbelverwijzingen: Filemon 1:8-21

Bronnen: primary

Een persoonlijk beroep binnen een gemeenschap

Filemon 1:1-7

De groet van Paulus omvat Apfia, Archippus en de gemeente die in het huis samenkomt. Dank voor de liefde van Filemon bereidt een beroep voor dat gemeenschappelijke betekenis heeft, ook al richt het zich persoonlijk tot hem. De relaties die aan het begin worden genoemd, herinneren ons eraan dat privébeslissingen over macht het leven van een hele gemeenschap kunnen vormen.

Om over na te denken

Hoe beïnvloedt de kring van ontvangers de manier waarop je een brief hoort die privé lijkt?

Zie Onesimus als een broeder

Filemon 1:8-16

Paulus doet een beroep op liefde en omschrijft Onesimus als dierbaar voor hem. Zijn verzoek plaatst christelijke verwantschap tegenover het herleiden van een mens tot zijn maatschappelijke positie. Let op de grenzen van het verhaal: de eigen stem van Onesimus is niet bewaard gebleven, en de passage vertelt ons niet elke omstandigheid achter zijn scheiding van Filemon.

Om over na te denken

Wat verandert er wanneer degene over wie gesproken wordt, ontvangen moet worden als een geliefde broeder?

Maak het welkom concreet

Filemon 1:17-21

Paulus vraagt Filemon om Onesimus te ontvangen zoals hij Paulus zelf zou ontvangen, en biedt aan een mogelijke schuld te dragen. Zijn woordkeuze bewijst niet dat er een diefstal heeft plaatsgevonden. Verzoening omvat materiële verantwoordelijkheid en een veranderde behandeling, niet alleen warme woorden. De druk die de tekst op Filemon legt, moet worden onderzocht naast de ongelijke maatschappelijke context.

Om over na te denken

Welke concrete kosten en verantwoordelijkheden neemt Paulus op zich om zijn beroep kracht bij te zetten?

Een open einde en voortdurende verantwoordelijkheid

Filemon 1:22-25

Het verzoek om onderdak en de groeten van de medewerkers plaatsen het beroep in een doorlopend netwerk. Er is geen bewaard gebleven antwoord dat vastlegt wat Filemon daadwerkelijk deed, en de brief geeft geen uitdrukkelijk bevel tot vrijlating. Bespreek wat het beroep zou vereisen, zonder een einde te verzinnen en zonder het ontbreken van een bevel tot afschaffing te behandelen als goedkeuring van slavernij.

Om over na te denken

Wat kun je verantwoord zeggen over wat de brief vraagt, en wat blijft onbekend over de uitkomst?

Bronnen

- [primary] Philemon; primary biblical text. Reading references only; no Bible text is reproduced in this resource.
<https://ebible.org/eng-web/PHM.htm>
- [brown] Raymond E. Brown, An Introduction to the New Testament (Doubleday, 1997), chapter 21. Background and scholarly discussion; not an endorsement of every interpretation in this study.

Originele inhoud en illustraties: CC BY 4.0. Bijbeltekst en materiaal van derden zijn uitgesloten.

Pauline Letters · CC BY 4.0 · <https://paulineletters.com/nl/explore/resources/study-philemon>